

Suomija

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Suomi

Sinua pidetään **rikoksen uhrina**, jos olet joutunut sellaisen teon tai laiminlyönnin kohteeksi, jota pidetään Suomen lain mukaan rikoksena. Rikoksen uhrina sinulla on tiettyjä oikeuksia oikeudenkäynnissä, ennen sitä ja sen jälkeen.

Suomessa rikosprosessi alkaa esitutkinnalla, jonka toimittaa yleensä poliisi. Tässä vaiheessa selvitetään onko rikos todella tapahtunut, missä olosuhteissa se on tehty ja keitä eri osapuolet ovat. Esitutkinnassa arvioidaan myös rikoksella aiheutettu vahinko ja sinun vaatimuksesi rikoksen tekijältä.

Jos rikoksesta on riittävä näyttö, syyttäjä nostaa syytteen ja vie jutun tuomioistuimeen. Oikeudenkäynnin aikana tuomioistuin arvioi todisteet ja tuomitsee epäillyn joko syylliseksi rikokseen tai toteaa hänet syyttömäksi. Rikosprosessi voi jatkua, jos joku osapuolista valittaa tuomiosta ylemmän oikeusasteeseen.

Seuraavat esitteet esittelevät sinulle rikosprosessin eri vaiheet ja sinun oikeutesi [esitutkinnassa](#), [oikeudenkäynnissä](#) ja [ensimmäisen oikeudenkäynnin jälkeen](#). Lue myös lisää [avusta ja tuesta, jota voit saada](#).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

1 - Oikeuteni esitutkinnassa

[Milloin ja missä voin tehdä rikosilmoituksen?](#)

[Miten voin seurata mitä viranomaiset tekevät rikosilmoitukseni jälkeen?](#)

[Miten pääsen osalliseksi rikostutkinnassa?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?](#)

[Mitä informaatiota saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä esitutkinnan aikana?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten voin saada suojaa, jos olen vaarassa?](#)

[Mitä palveluja ja millaista apua voin saada esitutkinnan aikana?](#)

[Onko minulla mahdollisuus tehdä sovinto rikosentekijän kanssa?](#)

[Miten juttuni etenee esitutkinnan jälkeen?](#)

[Voinko valittaa, jos juttua ei viedä oikeuteen?](#)

[Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?](#)

[Lisätietoja](#)

[Milloin ja missä voin tehdä rikosilmoituksen?](#)

Voit ilmoittaa rikoksesta poliisille seuraavin tavoin:

- ilmoitus voidaan tehdä poliisipartiolle sen tullessa rikospaikalle;
- henkilökohtaisesti millä tahansa poliisi-asemalla (riippumatta rikosentekopaikasta), jossa sinun henkilöllisyytesi voidaan tarkistaa ja mahdolliset vahingot voidaan dokumentoida;
- puhelimitse Euroopan hätänumero **112**,
- faksin välityksellä tai sähköpostitse (viimeksi mainittu on mahdollista vain vähäisten rikosten yhteydessä) – löydät sähköisen [rikosilmoituslomakkeen](#) eri rikoksille suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Jos:

- olet välittömässä hädässä tai tarvitset poliisia rikospaikalle;
- kyseessä on murto;
- et tiedä rikosentekopaikan nimeä;
- olet joutunut rikoksen uhriksi ulkomailla.

sinun ei pitäisi käyttää sähköistä rikosilmoitusta. Soita poliisille puhelimitse tai pyydä jotakuta soittamaan ne puolestasi.

Rikosilmoitukseen ei tarvita erityistä lomaketta. Ilmoituksesi tulee kuitenkin sisältää:

- henkilötietosi, kuten nimesi, osoitteesi, puhelinnumerosi, kansalaisuutesi ja henkilötunnuksesi;
- kuvaus siitä mitä tapahtui ja miten;
- tapahtumien tarkka aika ja paikka;
- rikosentekijän nimi, jos se on tiedossa;
- kuvaus rikosentekijästä (ikä, pituus, ruumiinrakenne, kasvopiirteet, silmien väri, hampaat, puhetyyli, kädet, kävelytyyli, pukeutuminen), miten ja mihin suuntaan tekijä poistui, oliko tekijällä jokin kulkuväline, sen mahdollinen rekisterinumero ja muut identifointitiedot (kunto, väri, malli), miten vaarallinen tekijä oli (aseistettu, mielentila, uhkaukset, mahdollinen päihteiden käyttö jne.).

Voit tehdä rikosilmoituksen, vaikka et tiedä tekijän henkilöllisyyttä. Voit tehdä ilmoituksen kielellä jota osaat ja ymmärrät, tulkkaus tai käännös järjestetään tarpeen mukaan maksutta. Voit myös ottaa mukaasi ystävän tai perheenjäsenen tulkiksesi.

Rikosilmoituksen tekemisellä ei ole erityistä aikarajaa, mutta tietyn ajan kuluttua rikoksesta syytetä ei voida enää nostaa. Tämä vanhentumisaika vaihtelee kahdesta kahteenkymmeneen vuoteen riippuen rikoksen vakavuusasteesta (sellaiset rikokset, joista voidaan tuomita elinkautinen vankeusrangaistus, eivät kuitenkaan koskaan vanhene). Oman oikeussuojasi ja turvallisuutesi vuoksi on kuitenkin tärkeää ilmoittaa rikoksesta niin pian kuin mahdollista. Mitä nopeammin teet rikosilmoituksen, sitä suuremmat mahdollisuudet poliisilla on ratkaista rikos.

Olet kehoitetaan ilmoittamaan rikoksesta, johon olet joutunut niin, että se voidaan tutkia. Poliisi voi kuitenkin tutkia myös rikoksen, jos se ne ovat saaneet tietoja muilla tavoin.

Miten voin seurata mitä viranomaiset tekevät rikosilmoitukseni jälkeen?

Poliisi rekisteröi rikosilmoituksen ja siihen liittyvät tiedot ja aloittaa yleensä esitutkinnan. Kun ilmoitettu rikos on rekisteröity, se saa rikosilmoitusnumeron. Sinulla on oikeus saada kopio rikosilmoituksesta. Sinulla on myös oikeus saada tietää, kuka juttuasi tutkii ja hänen yhteystietonsa. Voit edelleen ottaa yhteyden rikostutkijaan saadaksesi tietoa jutun tilasta. Sinulla on myös oikeus saada tietoonsi esitutkinnan tulokset niin pian kuin se on mahdollista ilman että siitä aiheutuu haittaa tutkinnan edistymiselle.

Miten pääsen osalliseksi rikostutkinnassa?

Kun ilmoitat rikoksesta, sinusta tulee prosessin osapuoli. Sinua kuullaan esitutkinnassa ja sinulla on myös mahdollisuus esittää todisteita. Sinun ei kuitenkaan tarvitse hankkia todisteita siitä rikoksesta, jonka uhriksi olet joutunut.

Jos olet jo antanut kaiken tarvittavan tiedon poliisille tehdessäsi rikosilmoituksen tai muutoin, sinua ei välttämättä kuulla esitutkinnassa. Jos olet alkoholin tai muun päihteen vaikutuksen alaisena tai kärsit mielenhäiriöstä, olet shokissa tai muussa vastaavassa tilassa, sinua voidaan kuulustella vain jos se on välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi. Tarpeen mukaan poliisi voi konsultoida lääkäriä tai jotakuta läheistäsi ennen kuin sinua kuulustellaan.

Sinulla on oikeus käyttää äidinkieltäsi, jos se on suomi tai ruotsi. Jos olet saamenkielinen, saat käyttää saamea saamelaisalueilla. Sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiiin, jos et osaa Suomen kansalliskieliä.

Sinua voi edustaa [asianajaja tai muu oikeudenkäyntiavustaja \(1\)](#) tai laillinen edustajasi (kuten esimerkiksi edunvalvoja). Jos olet joutunut läheisväkivallan, seksuaalirikoksen tai jonkin muun väkivaltarikoksen uhriksi, tuomioistuimien voi määrätä sinulle [tukihenkilön \(2\)](#). Tutkija (poliisi tai syyttäjä) voi antaa sinulle (tai edustajallesi) mahdollisuuden olla läsnä toisen osapuolen tai todistajan kuulustelussa sekä esittää hänelle kysymyksiä. Jos et ole läsnä, saat kuulustelun tulokset tietoon muutoin.

Sinulla on oikeus tulla kuulustelluksi rauhallisella ja asianmukaisella tavalla ilman viivytyksiä. Sinun on pysyttävä totuudessa kuulustelun aikana. Avustajasi tai tukihenkilösi saa olla läsnä kun sinua kuulustellaan, jollei tutkinnanjohtaja kiellä tätä tärkeistä rikostutkinnallisista syistä.

Rikoksen uhrina sinulla on oikeus esittää rikoksesta johtuva [siviilioikeudellinen vaatimus \(3\)](#) jos haluat saada korvausta rikosentekijältä.

Lähes kaikki rikokset ovat virallisen syytteen alaisia. Vain muutamat vähemmän vakavat rikokset ovat niin sanottuja asianomistajarikoksia, joista nostetaan syyte vain jos sinä vaadit tekijälle rangaistusta (tällaisia ovat esimerkiksi näpistys, lievä kavallus, vahingonteko, lievä vahingonteko, kunnianloukkaus, hallinnan loukkaus ja kotirauhan rikkominen). Joidenkin tämän ryhmien rikosten kohdalla syyttäjä voi kuitenkin nostaa syytteen vaikka et sitä vaatisikaan, jos tämä on tarpeen yleisen edun vuoksi.

Ennen kuin esitutkinta lopetetaan sinulle voidaan antaaannetaan mahdollisuus antaa lausunto esitutkinnassa hankitusta kertyneestä materiaalista jos tämä jouduttaisi tai helpottaisi asian käsittelyä tuomioistuimessa . Tämä lausunto liitetään osaksi esitutkinta-asiakirjoja. Sinä ja/tai edustajasi saatte pyydettäessä kopiot asiakirjoista.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Suomessa sinua ei rikoksen uhrina voida kuulustella todistajana, mutta sinua voidaan kuulla todistelutarkoituksessa.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Jos olet **alle 18 vuotias**, sinua pidetään lapsena ja kaikki esitutkintatoimenpiteet suoritetaan tätä varten erikoistuneen poliisin toimesta, jos vain suinkin mahdollista. Jos sinun ja vanhempiesi edut ovat ristiriidassa, sinua edustaa joku ulkopuolinen. Saatavillasi on myös oikeudellista apua.

Jos on syytä epäillä, että olet joutunut seksuaalirikoksen tai muun vastaavan vakavan rikoksen uhriksi, kuulustelusi esitutkinnassa tulisi nauhoittaa videolle.

Jos olet **alle 15 vuotias**, huoltajallasi, edunvalvojallesi tai muulla laillisella edustajallasi on oikeus olla läsnä sinua kuulusteltaessa. Jos olet 15 vuotias vajaavaltainen, edustajallasi on oikeus olla läsnä sinua kuulusteltaessa asioissa, joissa tällä on oikeus käyttää puhevaltaa sinun sijastasi tai sinun lisäksesi. Ainoastaan erityisen kiireellisissä tilanteissa sinua voidaan kuulustella ilman edustajaasi. Näissä tapauksissa hänelle ilmoitetaan kuulustelusta niin pian kuin mahdollista. Tutkija voi kieltää edustajasi läsnäolon, jos häntä epäillään tutkinnan kohteena olevasta rikoksesta.

Mitä informaatiota saan poliisilta ja uhrien tukijärjestöiltä esitutkinnan aikana?

Sinulla on oikeus saada tutkinnasta vastaavalta viranomaiselta, tavallisesti poliisilta, tietoa:

- toimenpiteistä joihin on ryhdytty rikosilmoituksesi tai muuten viranomaisen tietoon tulleen rikoksen vuoksi;
- jos ilmoitus ei johda esitutkintaan tai jos esitutkinta lopetetaan tai jos asiaa ei saateta edelleen syyttäjälle syyteharkintaa varten;
- jos esitutkinta jatkuu vain siinä tapauksessa, että sinä vaadit tekijälle rangaistusta;
- oikeuksistasi ja velvollisuuksistasi esitutkinnassa;
- milloin sinulle voidaan määrätä oikeudenkäyntiavustaja tai [tukihenkilö\(2\)](#);
- oikeudestasi vahingonkorvaukseen;

- asioista joilla voi poliisin mukaan olla merkitystä turvallisuutesi kannalta, kuten esimerkiksi tekijän vapauttamisesta tutkintavankeudesta

Jos haluat tietää esitutinnan kulusta, sinun kannattaa ottaa yhteys tutkinnanjohtajaan.

Voinko saada oikeusapua?

Voit saada [oikeusapua](#) (4). Jos sinulla on vähäiset tulot tai sinulla ei ole tuloja lainkaan, oikeusapu on maksutonta. Voit ottaa yhteyden [valtion oikeusaputoimistoon](#) saadaksesi tietoa mahdollisuuksistasi saada oikeusapua ja neuvoja hakemuksen tekemiseksi.

Jos asuinpaikkasi on Suomessa tai jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueella, olet oikeutettu oikeusapuun. Lisäksi oikeusapua annetaan, jos sinulla on vireillä juttu suomalaisessa tuomioistuimessa tai jos oikeusavulle on jokin muu erityinen syy. Vähäinen puhelinneuvonta tai muu sähköinen pienimuotoinen konsultaatio on maksutonta.

Jos olet lähisuhdeväkivallan, seksuaalirikoksen tai vakavan väkivallan uhri, tuomioistuin voi määrätä sinulle oikeudenkäyntiavustajan ja/tai [tukihenkilön](#) (2) esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin riippumatta tuloistasi ja varallisuudestasi. Oikeudenkäyntiavustaja auttaa sinua jutun oikeudellisessa käsittelyssä ja tukihenkilö antaa sinulle henkistä tukea. Heidän kulunsa maksetaan valtion varoista.

Miten voin saada suojaa, jos olen vaarassa?

Poliisi voi poistaa tai tarpeen mukaan ottaa kiinni jokaisen, joka on laittomasti kotisi alueella tai joka muutoin häiritsee sinua (Poll 20 §). Häiriötä aiheuttanut henkilö voidaan pitää kiinni otettuna vain niin kauan kuin on oletettavaa että häiritä jatkuu, mutta ei kuitenkaan yli 24 tuntia kiinnittamisesta. Poliisi voi poistaa henkilön myös muista tiloista, jos voidaan olettaa hänen syyllistyvän henki-, väkivalta- tai omaisuusrikokseen tai vapautteen tai kotirauhaan kohdistuvaan rikokseen. Voit myös hakea [lähestymiskieltoa](#) (5).

Jos et halua epäillyn saavan tietoonsa yhteystietojasi, voit pyytää poliisia jättämään tiedot pois esitutkintapöytäkirjasta. Voit myös ottaa yhteyttä paikalliseen rekisteriviranomaiseen ja pyytää, ettei tietojasi luovutettaisi ulkopuolisille. Tämä tarkoittaa, että osoitettasi ei anneta muille kuin viranomaisille. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja sinun on myös perusteltava se. Voit myös tehdä vaatimuksesi henkilökohtaisesti rekisteriviranomaisen luona.

Mitä palveluja ja millaista apua voin saada esitutinnan aikana?

Peruspalvelut saat kotikunnastasi. Jos olet loukkaantunut rikoksen yhteydessä, sinun on syytä ottaa yhteys lääkäriin niin pian kuin mahdollista. Lääkärintodistus saattaa olla välttämätön oikeudenkäynnissä tai kun haet vahingonkorvausta vakuutusyhtiöltä tai valtiokonttorista. Seksuaalirikosten yhteydessä sinun tulisi välttää peseytymistä ja vaatteiden vaihtamista ennen kuin olet tavannut lääkärin. Jos asuntoosi on murtauduttu, vältä ehdottomasti paikkojen siivoamista ennen poliisin tuloa.

Voit saada myös lääketieteellistä ta psykologista apua, mutta saatat joutua maksamaan siitä, jos sinulla ei ole voimassa olevaa vakuutusta. EU:n jäsenvaltioiden, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset ovat oikeutettuja käyttämään [Eurooppa laista sairaanhoitokorttia](#). Rikoksesta aiheutuneet vahingot, kuten esimerkiksi sairaanhoitokulut ja muut kustannukset, voidaan myös korvata.

Voit myös tukeutua rikoksen uhrien tukijärjestöihin, joissa on koulutettuja ammattilaisia, jotka antavat sinulle oikeudellista neuvontaa, tukea ja muuta apua. Suurin osa palveluista on luottamuksellista ja voit ottaa järjestöihin yhteyden anonymisti: [Victim Support Finland](#), [Monika-Naiset](#), [Rikunet](#) jne. [Suomen Mielenterveysseuralla](#) on valtakunnallinen kriisipuhelin, josta voit saada tukea puhelimitse (01019 5202).

Onko minulla mahdollisuus tehdä sovinto rikosentekijän kanssa?

[Sovitteluun](#) (6) ryhdytään tavallisesti ennen syytteen nostamista. Sovittelu voi johtaa rikosprosessin keskeytymiseen tai lievempään rangaistukseen.

Päätös sovittelun aloittamisesta tehdään paikallisessa sovittelutoimistossa. Sovittelu on maksutonta. Asia voidaan viedä sovitteluun yleensä joko sinun, rikosentekijän, poliisin tai syyttäjän aloitteesta.

Sovittelutoimistot ja asiaa käsittelevä poliisi antavat sinulle lisätietoa sovittelusta rikosasioissa.

Miten juttuni etenee esitutinnan jälkeen?

Esitutkimateriaalin saatuaan syyttäjä päättää nostaako hän jutussa syytteen vai jääkö juttu sillensä. Syyttäjä voi kutsua sinut ja /tai [avustajasi \(1\)](#) keskustelemaan asiasta ennen kuin hän tekee asiassa päätöksen.

Jos syyttäjä päättää olla nostamatta syytettä, hän voi peräännyä päätöksestään vain jos käsillä on uusia todisteita, jotka osoittavat, että syyttäjän alkuperäinen päätös perustui olennaisesti väärään tai puutteelliseen tietoon. Ylempi syyttäjä voi myös avata jutun uudelleen.

Kun syyttäjä on nostanut syytteen, syytettä ei voida peruuttaa ilman erityistä syytä.

Voinko valittaa, jos juttuani ei viedä oikeuteen?

Jos olet sitä mieltä, että syyttäjä on toiminut virheellisesti ollessaan nostamatta syytettä jutussasi, voit valittaa asiasta valtakunnansyyttäjälle. Valitus pitää tehdä kirjallisesti ja siihen pitää liittää lyhyt selostus asiasta: mistä asiasta on kyse, ja mitä haluat sille tehtävän. On myös hyvä, jos liität valitukseesi kaikki asiaa koskevat päätökset ja asiakirjat. Allekirjoituksesi ja yhteystietosi tarvitaan luonnollisesti myös. Voit lähettää valituksesi [valtakunnansyyttäjänvirastoon](#) postitse tai voit toimittaa sen virastoon henkilökohtaisesti. Valtakunnansyyttäjä voi päättää, että asia käsitellään uudelleen.

Jos syyttäjä päättää olla nostamatta syytettä tai olla jatkamatta syytteen ajamista voit nostaa syytteen itse [toissijaiseen syyteoikeuteen \(7\)](#) vedoten. Voit myös nostaa syytteen jutussa, jossa poliisi on päättänyt olla suorittamatta esitutkintaa tai lopettanut sen.

Asianomistajajutuissa poliisi lopettaa esitutinnan, jos ilmoitat esitutkinnassa, että et haluakaan vaatia tekijälle rangaistusta. Samalla menetät oikeutesi nostaa asiassa syytteen. Kun rangaistusvaatimus on vedetty takaisin, sinä et voi enää tehdä sitä uudelleen. Sinulla ei ole myöskään oikeutta vaatia syyttäjää nostaamaan jutussa syytettä tai valittaa oikeuden päätöksestä. Tämä koskee sekä asianomistajarikoksia että virallisen syytteen alaisia rikoksia. Sinulla on kuitenkin kaikesta huolimatta oikeus tehdä [siviilioikeudellinen vaatimus \(3\)](#).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiin, jos et osaa kumpaakaan Suomen kansalliskielistä (suomi tai ruotsi). Keskeisistä asiakirjoista voi saada käännöksen maksutta.

Jos olet ihmiskaupan uhri ja sinulla ei ole kotipaikkaa Suomessa, sinulla on oikeus turvautua ihmiskaupan uhreille tarkoitettuun tukijärjestelmään. Tätä kautta sinua voidaan auttaa asunnon järjestämisessä, sosiaali- ja terveyspalveluissa, oikeudellisissa asioissa, turvallisuuteesi liittyvissä kysymyksissä ja muissa asioissa, joissa tarvitset apua ja tukea. Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskukset ovat vastuussa tukijärjestelmän hallinnoinnista. Pääset tukijärjestelmän piiriin, jos on olemassa epäily siitä, että olet ihmiskaupan uhri. Jos olet Suomessa laittomasti, sinulle voidaan tarjota oleskelulupa, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Tärkeintä on, että teet yhteistyötä viranomaisten kanssa, jotta ihmiskaupasta epäillyt tahot saadaan kiinni. Ennen tätä päätöstä sinulle voidaan tarjota harkinta-aika, joka kestää vähintään 30 päivää ja enintään 6 kuukautta.

[Vähemmistövaltuutettu](#) tarjoaa myös oikeudellista apua ja tukea. Apuaan tarjoavat myös monet kansalaisjärjestöt, kuten [rikosuhripäivystys](#), [Monika-Naiset](#), [Pro-Tukipiste](#).

Lisätietoja:

- Asetus esitutkinnasta ja pakkokeinoista 1988/575 – [suomeksi](#)
- Esitutkintalaki 1987/449 – [suomeksi](#)
- Rikoslaki 39/1889 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Kielilaki 423/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Saamen kielilaki 1086/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeusapulaki 257/2002 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Poliisilaki 493/1995 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Asetus esitutkinnasta ja pakkokeinoista 1988/575 – [suomeksi](#)

- Vankeuslaki 767/2005 – [suomeksi](#)
- Oikeudenkäymiskaari 4/1734 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Esitutkintalaki 449/1987 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki lähestymiskiellosta 898/1998 – [suomeksi](#)
- Ulkomaalaislaki 301/2004 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)

1. Asianajaja/oikeudenkäyntiavustaja

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana saa yleensä toimia vain asianajaja tai oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Määräyksiä asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueen valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Oikeudenkäyntiasiamiehen on esitettävä asiakkaan omakätisesti allekirjoittama valtakirja, jollei asiakas ole valtuuttanut häntä asiamieheksi suullisesti tuomioistuimessa. Asianajajan tai julkisen oikeusavustajan taikka asianomistajan siviilioikeudellista vaatimusta ajavan syyttäjän tulee esittää valtakirja ainoastaan silloin, jos tuomioistuin niin määrää.

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa kuitenkin toimia asianosaisen suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja hänen sisaruksensa sekä asianosaisen aviopuoliso, vaikka hän ei olisikaan suorittanut edellä mainittua tutkintoa. Jos sinulla on laillinen edustaja (esimerkiksi alaikäisen huoltaja), hän saa hoitaa asioita puolestasi. Tämä riippuu kuitenkin siitä, asiasta mitä kulloinkin käsitellään. Laillisen edustajan toimivalta ei perustu osapuolen valtuutukseen, vaan lakiin tai viranomaisen määräykseen.

2. Tukihenkilö

Tukihenkilö tarjoaa sinulle henkistä tukea esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Tukihenkilösi saa esimerkiksi olla läsnä sinua kuulusteltaessa, jollei tutkinnanjohtaja kiellä tätä tutkintaan liittyvistä tärkeistä syistä. Jos lakiin kirjatut ehdot täyttyvät, sinulle voidaan määrätä tukihenkilö tuloistasi riippumatta. Tukihenkilön palkkio maksetaan valtion varoista.

3. Siviilioikeudellinen vaatimus

Jos haluat saada rikoksentehtäjältä vahingonkorvausta, sinun on ilmoitettava vahingoista poliisille ja kerrottava, että sinulla on korvausvaatimuksia. Jos haluat syyttäjän ajavan siviilioikeudellista vaatimustasi oikeudenkäynnissä, sinun tulisi pyytää tätä kirjallisesti syyttäjältä, mahdollisuuksien mukaan jo esitutkintavaiheessa. Sinun tulisi joka tapauksessa ainakin ilmoittaa esitutkinnassa tai syyttäjälle, että sinulla on asiaan liittyvä siviilioikeudellinen vaatimus, jotta sinulle varataan mahdollisuus esittää se oikeudessa, vaikka syyttäjä ei sitä ajaisikaan.

Korvausta voidaan vaatia esimerkiksi menetetyistä tai vahingoittuneesta omaisuudesta, lääkemenetelystä ja lääkäreiden palkkioista sekä rikoksesta johtuvasta kivusta ja särystä sekä henkisestä kärsimyksestä. Sinun on kyettävä osoittamaan sinulle aiheutuneet kulut ja ne olosuhteet, joihin vaatimus perustuu. Periaatteessa sinun ei tarvitse esittää todisteita siviilioikeudellisen vaatimuksesi tueksi, mutta ilman mitään todisteita vaatimus ei välttämättä menesty. Voit osoittaa rikoksella aiheutetun vahingon määrän esittämällä kuitit kaikista rikoksen aiheuttamista kuluista. Säilytä myös kuitit vakuutuksen omavastuuosuudesta ja mahdollisista esitutkintaan liittyvistä matkakuluista. Rikoksentehtäjältä voidaan vaatia korvausta niistäkin.

Voit esittää vaatimuksesi rikosasian käsittelyn yhteydessä, jos niin haluat tai jos syyttäjä ei esitä niitä puolestasi. Jos suinkin mahdollista, korvausvaatimus olisi hyvä esittää jo esitutkintavaiheessa. Voit myös esittää siviilioikeudelliset vaatimuksesi rikosasian käsittelystä erillään, tavallisessa siviilioikeudellisessä käsittelyssä. Tämä on kuitenkin paljon

4. Oikeusapu

Jos tarvitset oikeudellista apua, mutta sinulla ei ole siihen varaa, voit saada oikeusapua valtion varoista. Apu voi olla joko osittaista tai kattaa kaikki kulut. Oikeusapua on saatavilla kaikissa prosessin vaiheissa. Apu kattaa oikeudellisen neuvonnan, tarpeelliset toimenpiteet oikeudenkäynnissä ja muiden viranomaisten luona. Se myös oikeuttaa vapautukseen asian hoitamiseen liittyvistä kuluista. Periaatteessa oikeusapu kattaa kaikki tarpeelliset oikeudellisen avustajan palvelut ja kaikki rikosasian käsittelyyn liittyvät välttämättömät maksut.

Avustajasi voi olla [oikeusaputoimiston](#) julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu juristi. Jos sinulle myönnetään oikeusapua, valtio korvaa avustajan kulut kokonaan tai osittain tuloistasi ja omaisuudestasi riippuen. Avustajan työtä korvataan korkeintaan 80 tunnilta. Erityistilanteissa tuomioistuin voi myöntää vapautuksen tästä ylärajasta.

Oikeusapua ei yleensä myönnetä, jos sinulla on oikeusturvavakuutus, joka kattaa kyseessä olevan asian. Oikeusturvavakuutus voi sisältyä kotivakuutukseen, ammattiyhdistyksen myöntämään vakuutukseen tai muuhun vakuutukseen.

Oikeusapua haetaan [oikeusaputoimistolta](#). Oikeusaputoimisto arvioi taloudelliset olosuhteesi ja sinun tulee antaa niihin liittyvät tarpeelliset tiedot. Sinun on myös selvitettävä mihin asiaan oikeusapua haetaan. Oikeusapua voi antaa oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja tai muu sopiva juristi.

Oikeusapu voidaan myöntää hakupäivästä lähtien tai jos edellytykset täyttyvät, myös takautuvasti kattamaan jo aiheutuneet kustannukset. Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa asiaa käsiteltäessä.

Oikeusapu myönnetään kuukausittaisen käytettävissä olevien tulojesi ja omaisuutesi perusteella. Tämä lasketaan tulojesi, menojesi ja elatusvelvollisuutesi pohjalta. Puolisosi käytettävissä olevat tulot otetaan yleensä myös huomioon. Oikeusavun saajana maksat tietyn prosenttiosuuden avustajasi taksasta. Tämä osuus on riippuvainen käytettävissäsi olevista kuukausittaisista tuloista.

Jos olet yksin elävä henkilö, jonka kuukausittaiset käytettävissä olevat tulot ovat alle 600 euroa, oikeusapu on sinulle täysin maksutonta. Jos vastaavasti käytettävissä olevat tulosi ylittävät 1300 euroa (yksin elävä), tai 1200 per henkilö (elät parisuhteessa), et voi saada oikeusapua.

5. Lähestymiskielto

Jos joku uhkailee tai häiritsee sinua, voit hakea hänelle lähestymiskieltoa. Lähestymiskiellon tarkoituksena on suojata henkeäsi, terveyttäsi, vapauttasi tai rauhaasi siten, että sinua uhkailevaa henkilöä kielletään ottamasta sinuun yhteyttä. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa.

Hakemuksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti poliisille tai käräjäoikeudelle. Kiellostä päättää käräjäoikeus. Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies (päälystöön kuuluva poliisimies tai syyttäjä) tai käräjäoikeus.

Jos olet tilanteessa, jossa sinua uhkaillaan ja koet, että lähestymiskielto voisi olla avuksi, saat apua ja neuvoja poliisilta, sosiaaliviranomaisilta, syyttäjältä ja vapaaehtoisjärjestöiltä.

6. Sovittelu

Rikosten sovittelu tarjoaa sinulle ja rikoksenteikijälle mahdollisuuden keskustella tapahtuneesta rikoksesta, rikoksenteikijän motiiveista sekä henkisestä ja aineellisesta vahingosta, joita rikos on sinulle aiheuttanut. Sovittelussa sinua ja rikoksenteikijää autetaan löytämään yhteinen sopimus siitä, miten mahdolliset vahingot korvataan.

Sovittelu on mahdollinen vain vapaaehtoisten osapuolten välillä ja se perustuu heidän suostumukseensa. Ennen sovittelua osapuolille on selitettävä heidän oikeutensa ja asemansa sovitteluprosessissa sekä sovittelun merkitys rikosoikeusprosessissa.. Molemmilla osapuolilla on oikeus peruuttaa suostumuksensa sovitteluun missä tahansa sovittelun vaiheessa, jolloin rikosasian käsittely siirtyy oikeusviranomaisille..

Vapaaehtoiset, tehtävänsä koulutetut sovittelijat toteuttavat sovittelun luottamuksellisesti ja puolueettomasti.

Jos osapuolet pääsevät sopimukseen, sovittelija laatii tästä asiakirjan. Sovittelussa saavutettu sovinto voi johtaa syyttämättä jättämiseen, tuomitsematta jättämiseen tai lievempään rangaistukseen. Sovittelu on mahdollista, vaikka asia käsiteltäisiin myös oikeusprosessissa.

Niissä lievissä rikoksissa, jotka ovat ns. asianomistajarikoksia eli rikoksia, joissa syytetä ei voi nostaa vasten tahtoasi, sovittelussa saavutettu sopimus johtaa yleensä rikosprosessin keskeytymiseen. Jos et enää vaadi rikoksenteikijälle rangaistusta, syytetä ei voida nostaa. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa tekijöitä tai uhreja on useita tai joissa yleinen etu vaatii syytteen nostamista.

Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa sopimus otetaan huomioon syyteharkinnassa. Syyttäjällä on aina oikeus päättää, nostaako hän syytteen vai ei. Jos syyttäjä nostaa syytteen, sovittelun tulos voidaan ottaa huomioon rangaistusta määrättäessä.

Pahoinpitelyt, varkaudet ja vahingonteot soveltuvat hyvin sovittelumenettelyyn, mutta sovittelussa voidaan käsitellä myös muita rikoksia, jos niiden arvioidaan soveltuvan soviteltaviksi.

7. Toissijainen Syyteoikeus

Voit käyttää toissijaista syyteoikeuttasi vain, jos syyttäjä päättää olla nostamatta syytetä. Syyttämättäjättämispäätöksen perustelut kannattaa lukea erittäin huolellisesti, jotta voit arvioida, onko syytteelläsi mahdollisuuksia menestyä. Sinun tulee myös miettiä toimenpiteeseen liittyviä taloudellisia riskejä. Oikeudenkäyntikulut, kuten esimerkiksi osapuolten asianajokulut, tulevat usein hävinneen puolen maksettaviksi.

Syyte nostetaan toimittamalla kirjallinen haastehakemus käräjäoikeuden kansliaan. Haastehakemuksessa on ilmoitettava:

rikoksentehtäjä;

teko josta syytetään, teon aika ja paikka ja muut teon kuvaamiseksi tarvittavat tiedot;

rikos, johon katsot tekijän syyllistyneen;

rangaistusvaatimus ja mahdollinen menettämiskaava sekä säännökset, joihin nämä vaatimukset perustuvat;

muut uhrin vaatimukset ja niiden perusteet;

syyttäjän syyttämättäjäättämispäätös tai poliisin tai syyttäjän päätös esitutkinnan toimittamatta jättämisestä, keskeyttämisestä tai lopettamisesta;

todisteet ja mitä niillä aiotaan näyttää toteen ja

seikat, joihin tuomioistuimen toimivalta perustuu, jollei toimivalta muutoin ilmene haastehakemuksesta.

Tämän lisäksi hakemuksessa tulee mainita tuomioistuimen ja osapuolten nimet sekä heidän edustajiensa, asiamiestensä tai avustajiensa yhteystiedot. Tuomioistuimelle tulee myös antaa osapuolten, todistajien ja muiden kuultavien yhteystiedot. Sinun tai hakemuksen laatijan pitää allekirjoittaa hakemus. Sinun tulee toimittaa tuomioistuimelle myös ne kirjalliset todisteet, joihin vetoat sekä jutun esitutkintapöytäkirja, sikäli kun asiassa on suoritettu esitutkinta.

Toissijaiselle syyteoikeudelle ei ole asetettu erityistä aikarajaa. Oikeus on voimassa niin kauan kunnes syyteoikeus muutoinkin vanhenisi.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

4 - Apua ja tukea rikosuhreille

[Oikeusministeriö](#)

[Sosiaali- ja terveysministeriö](#)

[Sisäasiainministeriö / Poliisi](#)

[Valtion oikeusaputoimistot](#)

[Valtiokonttori](#)

[Rikosuhripäivystys](#)

[Naisten Linja](#)

[Raiskauskriisikeskus Tukinainen](#)

[Henrikikosten uhrien läheiset ry HUOMA](#)

[Turvakodit / Ensi- ja turvakotien liitto](#)

[Vähemmistövaltuutettu](#)

[Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä](#)

[Monika-Naiset Liitto Ry](#)

[Suomen Mielensterveysseura](#)

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö ylläpitää ja kehittää oikeusjärjestystä ja oikeusturvaa sekä huolehtii demokratian rakenteista ja kansalaisten perusoikeuksista..

Oikeusministeriössä on kolme osastoa, joilla kaikilla on rikosten uhrien asemaan liittyviä tehtäviä:

- lainvalmisteluosasto vastaa yksityishenkilöiden ja yhteisöjen oikeudelliseen asemaan liittyvien lakien valmistelusta rikosten uhrien oikeudet mukaan lukien

- kriminaalipoliittinen osasto huolehtii rikksentorjunnan ja uhrin aseman yleisestä kehittämisestä sekä rikoksen uhriin liittyvien asioiden koordinoinnista ministeriössä.
- oikeushallinto-osasto huolehtii tuomioistuinten, ulosottoyksiköiden ja valtion oikeusaputoimistojen toimintaedellytyksistä

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://oikeusministerio.fi/etusivu>

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön tavoitteena on, että kaikilla olisivat samanlaiset mahdollisuudet terveelliseen ja turvalliseen elämään.

Sosiaali- ja terveysministeriö

- vastaa sosiaali- ja terveystalouden suunnittelusta, ohjauksesta ja toimeenpanosta
- vastaa lähisuhde- ja perheväkivaltatyön suunnittelusta, ohjauksesta ja lainsäädännöstä tavoitteenaan kehittää valtakunnallista palvelujärjestelmää siten, että se pystyisi tarjoamaan lähisuhde- ja perheväkivallan eri osapuolille palveluja ja tukea asuinpaikasta riippumatta.. Valtakunnallista lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyötä koordinoi Terveyden ja hyvinvoinninlaitos
- on keskeinen toimija miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämiseksi
- vastaa ihmiskaupan uhrien sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja uhrien auttamiseen liittyvistä asioista

YHTEYSTIEDOT:

verkkosivut: www.stm.fi

Sisäasiainministeriö / Poliisi

Sisäasiainministeriö on sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti ministeriö rakentaa turvallista, vastuullista ja välittävää Suomea edistämällä moniarvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja maahanmuuttoa.

Sisäasiainministeriö

- vastaa poliisin toimintaa koskevan lainsäädännön kehittämisestä ja asioista, jotka käsittelevät poliisin rikostorjuntaa (poliisiosasto).
- vastaa maahanmuuttopolitiikan ja maahanmuuttoa koskevan lainsäädännön valmistelusta sekä maahanmuuttoasioihin liittyvän toiminnan yhteensovittamisesta hallinnonalojen välillä (maahanmuutto-osasto)
- huolehtii ihmiskaupan vastaisen toiminnan yhteensovittamisesta sisäasiainhallinnossa
- huolehtii yhdenvertaisuuden ja hyvien etnisten suhteiden edistämisestä sekä rasmin ja syrjinnän ehkäisystä

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.intermin.fi/>

Poliisihallitus

- suunnittelee, kehittää, johtaa ja valvoo poliisitoimintaa ja sen tukitoimintoja
- vastaa poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan eri osissa

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://www.poliisi.fi/>

Paikallispoliisi

- ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta, toimii rikollisuuden ennalta estämiseksi,
- tutkii rikoksia ja muita yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavia tapahtumia,
- suorittaa muut poliisille säädetyt tai määrätyt tehtävät.

YHTEYSTIEDOT:

Poliisilaitosten ja muiden poliisiyksiköiden yhteystiedot löytyvät verkkosivuilta: <https://www.poliisi.fi/>

Valtion oikeusaputoimistot

Valtion oikeusaputoimistot antavat ihmisille mahdollisuuden saada oikeudellista apua joko kokonaan tai osittain valtion varoista. Suomen oikeusapujärjestelmä kattaa lähes kaikki oikeudelliset asiat.

Valtion oikeusaputoimistot

- antavat oikeudellista apua oikeusprosesseissa ja muissa oikeusapujärjestelmän kattamissa tilanteissa
- voivat tarjota maksutonta oikeusapua valtion varoista seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhreille
- tarjoavat tietyin edellytyksin rikosprosessin syytetyille puolustusasianajajan valtion varoista riippumatta syytetyn taloudellisesta tilanteesta
- eivät yleensä tarjoa oikeusapua, jos hakijalla on oikeusturvavakuutus, joka kattaa käsillä olevan asian
- ylläpitävät puhelinneuvontaa, joka ohjaa sinut omaan oikeusaputoimistoosi

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html> (yksittäisten oikeusaputoimistojen yhteystiedot)

Valtiokonttori

Valtiokonttorin tehtävänä on turvata rikoksen uhreille korvaus valtion varoista. Se toimii avustavana, vastaanottavana ja välittävänä viranomaisena rajat ylittävissä rikosvahingoissa EU:n jäsenvaltioiden välillä.

Valtiokonttori

- voi maksaa korvauksen rikoksella aiheutetusta henkilövahingosta, esinevahingosta, taloudellisesta vahingosta ja kärsimyksestä
- toimii avustavana, vastaanottavana ja välittävänä viranomaisena rajat ylittävissä rikosvahinkoa koskevissa korvausasioissa EU:n jäsenvaltioiden välillä

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Yhteystiedot>

Rikosuhripäivystys

Rikosuhripäivystys on seitsemän järjestön vuonna 1994 perustama järjestö, joka tukee rikoksen kohteeksi joutuneita, heidän läheisiään ja rikoksen todistajia.

Rikosuhripäivystys

- on kasvanut valtakunnalliseksi järjestöksi, jolla on keskustoimisto, kahdeksan aluetoimistoa, 26 paikallista palvelukeskusta, yli kaksikymmentä palkattua asiantuntijaa ja noin 300 koulutettua vapaaehtoista
- ylläpitää kahta valtakunnallista neuvontapuhelinta, jotka toimivat luottamuksellisesti ja anonymisti tarjoten uhreille mahdollisuuden puhua jonkun kanssa, joka ymmärtää mitä rikoksen uhriksi joutuminen voi tarkoittaa
- ylläpitää oikeudellista neuvontapuhelinta, jossa vapaaehtoiset juristit antavat oikeudellista neuvontaa uhreille ja auttavat heitä pääsemään oikeuksiinsa sekä saamaan lisäohjeistusta
- tarjoaa luottamuksellisen ja anonymin online-tutkupalvelun rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikoksen todistajille, Rikunet
- voi tarjota tukihenkilön rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja todistajille; tukihenkilö voi olla heidän mukanaan poliisitutkinnassa, oikeuden istunnoissa, avustaa lähestymiskiellon anomisessa tai vahingonkorvaushakemuksen tekemisessä

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: Verkkosivut: <http://www.riku.fi/>

Naisten Linja

Naisten Linja on valtakunnallinen avustava puhelin, joka tarjoaa apua, neuvoja ja tukea väkivaltaa tai sen uhkaa kohdanneille tytöille ja naisille. Tukea tarjotaan myös heidän ystävilleen ja perheilleen.

Naisten Linja on väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille naisille ja tytöille sekä heidän läheisilleen tarkoitettu maksuton neuvonta- ja tukipuhelin. Naisten Linja

- tarjoaa tietoa ja neuvoja väkivaltaan ja sen uhkaan liittyvissä kysymyksissä, kuten esimerkiksi naisten oikeudellisesta ja taloudellisesta asemasta, koulutuksesta, työstä ja työn saannista, lasten asemasta ja huollosta sekä perheestä ja muista lähisuhteista
- ohjaa tarvittaessa muiden palvelujen äärelle
- antaa tytöille ja naisille mahdollisuuden puhua tilanteestaan luottamuksellisesti ja anonyymisti
- toimii valtakunnallisesti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi

Samaa apua tarjotaan myös internetissä.

Palvelun tarjoaa Naisten Linja Suomessa, joka on eurooppalaisen väkivaltaa vastustavan naisjärjestön WAVE:n jäsen (Women Against Violence Europe).

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://www.naistenlinja.fi/>, <http://www.naistenlinja.fi/>, <https://wave-network.org/>

Raiskauskriisikeskus Tukinainen

Raiskauskriisikeskus Tukinainen tarjoaa tukea ja neuvontaa henkilöille, jotka ovat joutuneet seksuaalisen väkivallan tai ahdistelun kohteiksi sekä heidän perheilleen. Sitä ylläpitää Tukinainen ry, joka on rekisteröity yhdistys...

Raiskauskriisikeskus Tukinainen

- ylläpitää valtakunnallista neuvontapuhelinta, jonka kautta rikoksen uhrin voivat saada apua seksuaalirikoksiin erikoistuneilta asiantuntijoilta, keskus voi myös järjestää henkilökohtaisia tapaamisia ja ryhmätapaamisia
- tarjoaa maksutonta oikeudellista neuvontaa rikoksen uhreille seksuaalirikoksista, lähestymiskiellosta ja seksuaalisesta häirinnästä, tarjoaa myös maksutonta oikeudellista neuvontaa rikosilmoituksen tekemisessä ja esitutkinnan sekä oikeuskäsittelyn aikana
- tarjoaa maksutonta oikeudellista neuvontaa lähisuhdeväkivallan uhreille
- palvelua ylläpitää rekisteröity yhdistys, Tukinainen ry

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.tukinainen.fi/>

Henkirikosten uhrien läheiset ry HUOMA

HUOMA on rekisteröity yhdistys, jonka jäsenet muodostavat vertaisverkostoja antaakseen tukea heille, jotka ovat menettäneet jonkun henkirikoksen uhrina.

Henkirikosten uhrien läheiset ry HUOMA

- tarjoaa ilmaista vertaistukea koulutetuilta jäseniltään puhelimitse sunnuntai- ja maanantai-iltaisain
- järjestää vertaistukiryhmiä niille, jotka ovat menettäneet läheisen henkirikoksen takia
- tarjoaa jäsenilleen sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskursseja sekä suljetun verkkofoorumia, jossa jäsenet voivat keskustella kokemuksistaan toistensa kanssa

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.huoma.fi/>

Turvakodit / Ensi- ja turvakotien liitto

Turvakodit tarjoavat kriisiapua ja välittömän suojan perheväkivaltaa ja sen uhkaa kokeneille ympäri vuorokauden. Turvakodeista 14 toimii valtakunnallisen lastensuojelujärjestön Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistyksissä..

Ensi- ja turvakotien liitto

- on keskittynyt auttamaan avun tarpeessa olevia perheitä sekä ennaltaehkäisemään ongelmia
- jäsenyhdistykset ylläpitävät eri puolilla Suomea turvakoteja, jotka tarjoavat kriisiapua ja suojaavat perheväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille ympäri vuorokauden..
- Yhdistyksistä saa myös avopalveluna keskusteluapua ja neuvontaa perheväkivallan aiheuttaman tilanteen ratkaisemiseen.

Turvakotien yhteystiedot ja lisätietoja saa nettiturvakodista <http://www.turvakoti.net/>. Joillakin kunnilla on omia turva- ja tukiasuntoja, joiden yhteystiedot löydät kunnan palveluhakemistosta tai ottamalla yhteyttä kunnan sosiaali- ja terveystoimeen.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.turvakoti.net/> (nettiturvakoti), <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/>.

Vähemmistövaltuutettu

Vähemmistövaltuutettu on itsenäinen viranomainen, jonka tehtävänä on ehkäistä etnistä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta. Vähemmistövaltuutettu toimii myös kansallisena ihmiskaupparaporttina ja tarjoaa oikeudellista neuvontaa ja apua ihmiskaupan uhreille..

Vähemmistövaltuutettu

- on viranomainen, jonka perustehtävänä on edistää etnisten vähemmistöjen ja ulkomaalaisten asemaa, yhdenvertaisuutta ja oikeussuojaa sekä hyviä etnisiä suhteita Suomessa
- valvoo yhdenvertaisuuslain mukaista etnisen syrjimättömyyden toteutumista
- neuvoo ja ohjaa toimistoon yhteyttä ottavia etnisyyteen ja ulkomaalaisuuteen liittyvissä asioissa
- voi viedä asian syrjintälautakuntaan
- kansallisena ihmiskaupparaporttina antaa myös oikeudellista neuvontaa ja avustaa uhreja tarvittaessa
- voi avustaa ihmiskaupan uhria tämän oikeuksien turvaamisessa taikka tarvittaessa hankkia tälle oikeusapua

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://www.syrjinta.fi/web/fi/etusivu>

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä

Niillä ihmiskaupan uhreilla, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa, on oikeus saada apua ihmiskaupan uhrien [auttamisjärjestelmästä](#). Sen hallinnoinnista vastaavat Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskukset.

Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskukset

- ylläpitävät ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää. Joutsenon vastaanottokeskuksen vastuulla on aikuiset ihmiskaupan uhrit, perheet ja ryhmät, ja Oulun vastaanottokeskus huolehtii alaikäisistä ihmiskaupan uhreista.
- auttaminen voi sisältää muun muassa asumisjärjestelyt, sosiaali- ja terveystalvet, oikeudellisen neuvonnan ja avustamisen, turvallisuusjärjestelyt ja muut uhrin tarvitsemat tukitoimet .
- auttamisjärjestelmään päästäkseen pelkkä epäily ihmiskaupassa uhritumisesta riittää. Auttamisjärjestelmään on hyväksytty myös ihmiskaupan kaltaisten rikosten uhreja (törkeä paritus, kiskonnantapainen työsyrintä ja törkeä laittoman maahantulon järjestäminen).

Uhrit, joilla on kotikunta Suomessa, saavat tarvitsemansa peruspalvelut kotikunnastansa. Joitakin palveluja voidaan silloinkin korvata auttamisjärjestelmän kautta valtion varoista.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.ihmiskauppa.fi/>

Monika-Naiset Liitto Ry

MONIKA on vuonna 1998 perustettu etnisiin vähemmistöihin kuuluvien naisten kansalaisjärjestö. Se tarjoaa helposti saatavilla olevia palveluja, ohjausta ja tukea sekä vertaisryhmien aktiviteetteja läheisväkivallan kohteeksi joutuneille maahanmuuttajanasioille ja -lapsille.

Monika-Naiset liitto ry

- kehittää ja tarjoaa maksuttomia palveluja maahanmuuttajanasioille ja -lapsille, jotka ovat kokeneet väkivaltaa.
- Turvakoti Mona on tarkoitettu väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanasioille ja -lapsille, jotka ovat välittömässä hengenvaarassa pari- tai lähisuhdeväkivallan, pakkoavioliiton, kunniaan liittyvän väkivallan tai ihmiskaupan takia. Turvakoti Mona tarjoaa turvallisia, kulttuurisensitiivisiä asumis- ja erityispalveluja asiakkaan ymmärtämällä kielellä. Työntekijät ovat monikulttuurisia sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia. Turvakotiin voi hakeutua kaikkialta Suomesta.
- Voimavarakeskus Monika on matalan kynnyksen palvelupiste, joka tarjoaa ohjausta, neuvontaa ja kriisiapua väkivaltaa kokeneille tai sen uhan alla eläville maahanmuuttajataustaisille naisille, tytöille ja lapsille. Keskukset sijaitsevat Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kemissä ja Mikkelissä.
- auttava puhelin tarjoaa apua ja opastusta vuorokauden ympäri
- MoniNaisten Talot Helsingissä ja Mikkelissä toimivat monikulttuurisina kohtaamispaikkoina
- palveluja tarjotaan useilla kielillä (mm. arabia, dari, englanti, espanja, farsi, persia, ranska, ruotsi, somali, sorani, thai, venäjä ja viro).

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: info@monikanaiset.fi

Suomen Mielensterveysseura

Suomen Mielensterveysseura on kansalaisjärjestö, jonka tehtävänä on tukea ja edistää hyvää henkistä terveyttä kaikissa elämäntavaiheissa ja kaikilla elämäntavalueilla.

Suomen Mielensterveysseura

- edistää yksilöiden ja yhteisöjen yhteistyötä sekä kannustaa ihmisiä toimimaan omien yhteisöjensä hyvinvoinnin puolesta
- vastaa yhteiskunnallisiin haasteisiin soveltamalla uusia malleja mielensterveyden edistämiseksi ja tarjoaa apua sekä tukea kriiseissä
- ylläpitää SOS-kriisikeskusta, joka auttaa ulkomaalaisia ja heidän Suomessa asuvia perheitään elämän eri kriiseissä
- SOS-kriisikeskuksen periaatteiden mukaan apu on välitöntä, anonyymiä ja ilmaista

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: Verkkosivut: <https://www.mielensterveysseura.fi/fi>

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

2 - Oikeuteni oikeudenkäynnissä

[Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?](#)

[Miten voin vaatia rikoksenteijältä vahinkonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?](#)

[Onko sovittelu rikoksenteijän kanssa mahdollista?](#)

[Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?](#)

[Lisätietoja](#)

Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?

Käräjäoikeus kutsuu sinut pääkäsittelyyn, jos läsnäolosi on asian selvittämiseksi tarpeen tai jos sinulla on sellainen [siviilioikeudellinen vaatimus \(1\)](#), jota syyttäjä ei aja.

Käräjäoikeudessa (ensi vaiheen tuomioistuimissa) sinulla on oikeus yhtyä syyttäjän syytteeseen tai jonkun toisen uhrin syytteeseen ja esittää uusia seikkoja syytteen tueksi.

Sen jälkeen kun syyte on nostettu, voit esittää rikoksenteijälle siviilioikeudellisen vaatimuksen ilman haastetta, jos tuomioistuimissa katsotaan sen olevan mahdollista.

Voit myös jatkaa syyttäjän tai toisen uhrin peruuttamaa syytettä. Sinun on ilmoitettava tästä kirjallisesti tuomioistuimelle 30 päivän kuluessa siitä, kun sait tiedon syytteen peruuttamisesta. Jos et jatka syytettä, menetät oikeutesi nostaa asiassa syytteen.

Oikeudenkäsitely on tavallisesti julkinen, lukuun ottamatta tiettyjä asiatyyppejä (seksuaalirikokset jne.). Näissä asioissa voidaan käsitellä suljettujen ovien takana, eli täysin tai osittain ilman yleisön läsnäoloa. Uhri saa aina olla läsnä.

Voit yleensä osallistua asian käsittelyyn esittämällä kysymyksiä, antamalla lausuntoja, esittämällä tai vaatimalla todistelua tai kuulustelemalla todistajia tai kuulemalla asiantuntijoita. Jos yhdyt syyttäjän syytteeseen, sinulla on samanlainen oikeus esittää todisteita jne. kuin syyttäjällä.

Jos haluat esittää pääkäsittelyssä todisteen, jota et ole aikaisemmin ilmoittanut, sinun on ilmoitettava tästä tuomioistuimelle viipymättä ennen pääkäsittelyä. Samalla sinun tulee ilmoittaa, mitä tällä todisteella haluat osoittaa. Todisteet tulisi siten ilmoittaa ennen pääkäsittelyä. Voit esittää uusia todisteita myös pääkäsittelyn aikana, mutta silloin käsittely saatetaan peruuttaa tai lykätä, jotta rikoksenteijä saa mahdollisuuden tutustua uusiin todisteisiin. Saatat joutua korvaamaan vastapuolet kulut, jos juttua joudutaan lykkäämään.

Sinulla on oikeus saada tietoa [oikeudenkäyntiasiakirjoista \(2\)](#), sellaisistakin, jotka eivät ole julkisia. Jotkut asiakirjat ovat sellaisia luonteeltaan, että osapuolellakaan ei ole oikeutta saada niistä tietoa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi sinun yhteystietosi, jos salassapito on tarpeen turvallisuutesi takia, tai oikeudenkäyntiasiakirjat siltä osin kuin niihin sisältyy tietoja tuomioistuimen neuvottelusta.

Sinua voi edustaa [asianajaja tai oikeudenkäyntiavustaja \(3\)](#). Pääkäsittelyssä edustajasi voi esittää puolestasi vaatimuksia ja vedota tosiasioihin ja todisteisiin näkemyksesi tukemiseksi.

Voit vaatia rikoksenteijältä korvausta oikeudenkäyntikuluistasi. Tällainen vaatimus tulee tehdä ennen pääkäsittelyn päättymistä. Jos saat [oikeusapua \(4\)](#) ja sinut on haastettu henkilökohtaisesti tuomioistuimeen, kulusi oikeuteen saapumisesta korvataan valtion varoista.

Oikeudenkäynti käydään joko suomeksi tai ruotsiksi ja tuomioistuimissa antaa tuomionsa joko suomeksi tai ruotsiksi. Jos et ymmärrä oikeudenkäynnissä käytettävää kieltä, sinulla on oikeus tulkkaukseen.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Suomessa sinua ei rikoksen uhrina voida kuulustella todistajana. Sen sijaan sinua voidaan kuulla todistelutarkoituksessa.

Tuomioistuimissa voi estää yleisöä olemasta läsnä oikeudenkäynnissä, jos tämä on tarpeen sinun tai jonkun läheisesi hengen tai terveyden suojelemiseksi.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Jos olet **alle 18 vuotias**, sinua pidetään lapsena.

Jos sinun ja vanhempiesi edut ovat ristiriidassa, sinua edustaa joku ulkopuolinen. Saatavillasi on myös oikeudellista apua.

Jos on syytä epäillä, että olet joutunut seksuaalirikoksen tai väkivaltarikoksen uhriksi, kuulustelusi esitutkinnassa on todennäköisesti nauhoitettu videolle. Kun kertomus on videoitu, sinua ei enää välttämättä tarvitse kuulla oikeudenkäynnissä uudelleen.

Jos olet **alle 15 vuotias** tai muusta syystä vajaavaltainen sinun kuulemisesi tulee tapahtua niin, ettei siitä ole haittaa sinulle tai kehityksellesi. Kuulustelu voidaan suorittaa myös muualla kuin tuomioistuimessa ja sinulle voidaan määrätä [tukihenkilön \(5\)](#).

Voinko saada oikeusapua?

Voit saada [oikeusapua \(4\)](#) oikeudenkäynnin aikana. Voit ottaa yhteyden [valtion oikeusaputoimistoon](#) saadaksesi tietoa mahdollisuuksistasi saada oikeusapua ja neuvoja hakemuksen tekemiseksi.

Jos sinulla on vähäiset tulot tai sinulla ei ole tuloja lainkaan, oikeusapu on maksutonta.

Jos asuinpaikkasi on Suomessa tai jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueella, olet oikeutettu oikeusapuun. Lisäksi oikeusapua annetaan, jos sinulla on vireillä juttu suomalaisessa tuomioistuimessa tai jos oikeusavulle on jokin muu erityinen syy.

Jos saat oikeusapua, sinun ei tarvitse maksaa oikeudenkäyntiin liittyviä maksuja.

Jos olet lähisuhdeväkivallan, seksuaalirikoksen tai vakavan väkivallan uhri, tuomioistuin voi määrätä sinulle oikeudenkäyntiavustajan ja/tai [tukihenkilön \(5\)](#) esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin riippumatta tuloistasi ja varallisuudestasi. Oikeudenkäyntiavustaja auttaa sinua jutun oikeudellisessa käsittelyssä ja tukihenkilö antaa sinulle henkistä tukea. Heidän kulunsa maksetaan valtion varoista.

Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?

Jos kyseessä on rikosasia, joka koskee erityisen arkaluonteista yksityiselämäsi liittyvää asiaa, tuomioistuin voi määrätä sinun henkilöllisyytesi pidettäväksi salassa.

Joissain tapauksissa sinua voidaan kuulla pääkäsittelyssä joko videoneuvotteluyhteyden välityksellä tai muita teknisiä välineitä hyväksi käyttäen. Tämä on mahdollista, jos tuomioistuin katsoo, että se on tarpeen sinun suojaamisesi henkeesi tai terveytesi kohdistuvalta uhalta.

Yleensä rikosentekijällä on oikeus olla läsnä koko pääkäsittelyn ajan. Sinua voidaan kuitenkin kuulla ilman hänen läsnäoloaan, jos tuomioistuin katsoo tämän välttämättömäksi ja tarpeelliseksi seuraavista syistä:

- toimenpide on tarpeen, jotta henkeäsi ja terveyttäsi voidaan suojata tai
- sinä et muutoin paljastaisi mitä tiedät.

Sinun ja vastaajan välisiä kontakteja on myös mahdollista rajoittaa, jos tämä on turvallisuuden vuoksi perusteltua. Sinulle voidaan esimerkiksi osoittaa erillinen odotustila. Sinun ja syytetyn välille on myös mahdollista asentaa seinämä.

Poliisi voi poistaa tai tarpeen mukaan ottaa kiinni jokaisen, joka on laittomasti kotisi alueella tai joka muutoin häiritsee sinua (Poll 20 §). Häiriötä aiheuttanut henkilö voidaan pitää kiinni otettuna vain niin kauan kuin on oletettavaa että häirintä jatkuu, mutta ei kuitenkaan yli 24 tuntia kiinniottamisesta. Poliisi voi poistaa henkilön myös muista tiloista, jos voidaan olettaa hänen syyllistyvän henki-, väkivalta- tai omaisuusrikokseen tai vapauteen tai kotirauhaan kohdistuvaan rikokseen.

Voit myös hakea [lähestymiskieltoa \(6\)](#).

Miten voin vaatia rikosentekijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?

Voit vaatia rikosentekijältä korvausta, vaikka et olisi tehnyt sitä esitutkinnan aikana. Voit myös pyytää, että syyttäjä ajaa siviilioikeudellista vaatimustasi. Tässä vaiheessa on kuitenkin mahdollista, ettei syyttäjä enää aja vaatimustasi. Siinä tapauksessa tuomioistuin voi antaa sinulle mahdollisuuden esittää siviilioikeudellisen vaatimuksesi itse.

Rikoksesta johtuva [siviilioikeudellinen vaatimus \(1\)](#) voidaan käsitellä rikosasian yhteydessä. Vahingonkorvausasia käsitellään tavallisesti syytteen käsittelyn yhteydessä, mutta se voidaan myös käsitellä erillisessä siviilioikeudellisessa prosessissa.

Voit saada korvausta valtiolta rikoksella aiheutetusta vahingosta. Sinun on tehtävä hakemus [valtiokonttorille](#). Jos saat korvausta rikosentekijältä, se vähennetään valtion myöntämästä korvauksesta. Valtion maksamasta korvauksesta vähennetään myös kaikki saamasi lakisääteiset tai vakuutuksiin perustuvat korvaukset.

Saat lisätietoa rikoksen uhreille myönnettävästä korvauksesta tiedotteesta, jonka Euroopan unionin kansallisten yhteysviranomaisten verkosto (European Judicial Network) on julkaissut (saatavilla [suomeksi](#), [englanniksi](#) ja muilla kielillä).

Onko sovittelu rikosentekijän kanssa mahdollista?

Sovittelu (7) tapahtuu yleensä ennen syytteen nostamista. Sovittelu voi olla mahdollista myös oikeudenkäynnin alkamisen jälkeen, mutta se on harvinaista. Paikallinen sovittelutoimisto tekee päätöksen sovittelun aloittamisesta. Sovittelu voi johtaa rangaistuksen tuomitsematta jättämiseen tai lievempään rangaistukseen.

Asiaan liittyvistä [siviilioikeudellisista vaatimuksista on mahdollista sopia myös oikeudenkäynnin aikana](#).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiin, jos et osaa kumpaakaan Suomen kansalliskielistä (suomi tai ruotsi). Keskeisistä asiakirjoista voi saada käännöksen maksutta.

Jos olet ihmiskaupan uhri ja sinulla ei ole kotipaikkaa Suomessa, sinulla on oikeus turvautua ihmiskaupan uhreille tarkoitettuun tukijärjestelmään. Tätä kautta sinua voidaan auttaa asunnon järjestämisessä, sosiaali- ja terveyspalveluissa, oikeudellisissa asioissa, turvallisuuteesi liittyvissä kysymyksissä ja muissa asioissa, joissa tarvitset apua ja tukea. Joutsenon ja Oulun [vastaanotto keskuskeskukset](#) ovat vastuussa tukijärjestelmän hallinnoinnista. Pääset tukijärjestelmän piiriin, jos on olemassa epäily siitä, että olet ihmiskaupan uhri. Jos olet Suomessa laittomasti, sinulle voidaan tarjota oleskelulupa, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Tärkeintä on, että teet yhteistyötä viranomaisten kanssa, jotta ihmiskaupasta epäillyt tahot saadaan kiinni. Ennen tätä päätöstä sinulle tarjotaan harkinta-aika, joka kestää vähintään 30 päivää ja enintään 6 kuukautta.

[Vähemmistövaltuutettu](#) tarjoaa myös oikeudellista apua ja tukea. Apuaan tarjoavat myös monet kansalaisjärjestöt, kuten [rikosu hripäivystys](#), [Monika-Naiset](#), [Pro-Tukipiste](#).

Lisätietoja:

- Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 370/2007 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Rikosvahinkolaki 1204/2005 – [suomeksi](#)
- Kielilaki 423/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Saamen kielilaki 1086/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeusapulaki 257/2002 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeudenkäymiskaari 4/1734 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)

1. Siviilioikeudellinen vaatimus

Jos haluat saada rikosentekijältä vahingonkorvausta, sinun on ilmoitettava vahingoista poliisille ja kerrottava, että sinulla on korvausvaatimuksia. Jos haluat syyttäjän ajavan siviilioikeudellista vaatimustasi oikeudenkäynnissä, sinun tulisi pyytää tätä kirjallisesti syyttäjältä, mahdollisuuksien mukaan jo esitutkintavaiheessa. Sinun tulisi joka tapauksessa ainakin ilmoittaa esitutkinnassa tai syyttäjälle, että sinulla on asiaan liittyvä siviilioikeudellinen vaatimus, jotta sinulle varataan mahdollisuus esittää se oikeudessa, vaikka syyttäjä ei sitä ajaisikaan.

Korvausta voidaan vaatia esimerkiksi menetetyistä tai vahingoittuneesta omaisuudesta, lääkemenetelmästä ja lääkäreiden palkkioista sekä rikoksesta johtuvasta kivusta ja särystä sekä henkisestä kärsimyksestä. Sinun on kyettävä osoittamaan sinulle aiheutuneet kulut ja ne olosuhteet, joihin vaatimus perustuu. Periaatteessa sinun ei tarvitse esittää todisteita siviilioikeudellisen vaatimuksesi tueksi, mutta ilman mitään todisteita vaatimus ei välttämättä menesty. Voit osoittaa rikoksella aiheutetun vahingon määrän esittämällä kuitit kaikista rikoksen aiheuttamista kuluista. Säilytä myös kuitit vakuutuksen omavastuuosuudesta ja mahdollisista esitutkintaan liittyvistä matkakuluista. Rikosentekijältä voidaan vaatia korvausta niistäkin.

Voit esittää vaatimuksesi rikosasian käsittelyn yhteydessä, jos niin haluat tai jos syyttäjä ei esitä niitä puolestasi. Jos suinkin mahdollista, korvausvaatimus olisi hyvä esittää jo esitutkintavaiheessa. Voit myös esittää siviilioikeudelliset vaatimuksesi rikosasian käsittelystä erillään, tavallisessa siviilioikeudellisessa käsittelyssä. Tämä on kuitenkin paljon

2. Oikeudenkäyntiasiakirja

Oikeudenkäyntiasiakirjaksi kutsutaan asiakirjaa, joka on toimitettu tuomioistuimelle tai laadittu tuomioistuimessa oikeudenkäyntiä varten. Oikeudenkäyntiasiakirjat tulevat yleensä julkisiksi tietyllä määrätyllä hetkellä, jonka jälkeen jokaisella on oikeus saada niistä tietoa. Jotkut oikeudenkäyntiasiakirjat on kuitenkin pidettävä salassa. Kun asiaa käsitellään ensimmäisessä oikeusasteessa, tuomioistuimelle toimitetut asiakirjat tulevat julkisiksi ensimmäisen suullisen käsittelyn yhteydessä. Jos suullista käsittelyä ei järjestetä, asiakirjat tulevat julkisiksi, kun annetaan ratkaisu pääasiassa. Tuomioistuin voi määrätä, että asiakirjat tulevat julkiseksi aikaisemmin, jos on ilmeistä, että asiakirjan julkiseksi tuleminen ei aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä tai, jos julkiseksi tulemiselle on painava syy. Tuomioistuimen ratkaisun sisältävä oikeudenkäyntiasiakirja tulee julkiseksi, kun se on annettu tai kun se on asianosaisen saatavissa.

3. Asianajaja/oikeudenkäyntiavustaja

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana saa yleensä toimia vain asianajaja tai oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Määräyksiä asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueen valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Oikeudenkäyntiasiamiehen on esitettävä asiakkaan omakätisesti allekirjoittama valtakirja, jollei asiakas ole valtuuttanut häntä asiamieheksi suullisesti tuomioistuimessa. Asianajajan tai julkisen oikeusavustajan taikka asianomistajan siviilioikeudellista vaatimusta ajavan syyttäjän tulee esittää valtakirja ainoastaan silloin, jos tuomioistuin niin määrää.

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa kuitenkin toimia asianosaisen suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja hänen sisaruksensa sekä asianosaisen aviopuoliso, vaikka hän ei olisikaan suorittanut edellä mainittua tutkintoa. Jos sinulla on laillinen edustaja (esimerkiksi alaikäisen huoltaja), hän saa hoitaa asioita puolestasi. Tämä riippuu kuitenkin siitä, asiasta mitä kulloinkin käsitellään. Laillisen edustajan toimivalta ei perustu osapuolen valtuutukseen, vaan lakiin tai viranomaisen määräykseen.

4. Oikeusapu

Jos tarvitset oikeudellista apua, mutta sinulla ei ole siihen varaa, voit saada oikeusapua valtion varoista. Apu voi olla joko osittaista tai kattaa kaikki kulut. Oikeusapua on saatavilla kaikissa prosessin vaiheissa. Apu kattaa oikeudellisen neuvonnan, tarpeelliset toimenpiteet oikeudenkäynnissä ja muiden viranomaisten luona. Se myös oikeuttaa vapautukseen asian hoitamiseen liittyvistä kuluista. Periaatteessa oikeusapu kattaa kaikki tarpeelliset oikeudellisen avustajan palvelut ja kaikki rikosasian käsittelyyn liittyvät välttämättömät maksut.

Avustajasi voi olla [oikeusaputoimiston](#) julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu juristi. Jos sinulle myönnetään oikeusapua, valtio korvaa avustajan kulut kokonaan tai osittain tuloistasi ja omaisuudestasi riippuen. Avustajan työtä korvataan korkeintaan 80 tunnilta. Erityistilanteissa tuomioistuin voi myöntää vapautuksen tästä ylärajasta.

Oikeusapua ei yleensä myönnetä, jos sinulla on oikeusturvavakuutus, joka kattaa kyseessä olevan asian. Oikeusturvavakuutus voi sisältyä kotivakuutukseen, ammattiyhdistyksen myöntämään vakuutukseen tai muuhun vakuutukseen.

Oikeusapua haetaan [oikeusaputoimistolta](#). Oikeusaputoimisto arvioi taloudelliset olosuhteesi ja sinun tulee antaa niihin liittyvät tarpeelliset tiedot. Sinun on myös selvitettävä mihin asiaan oikeusapua haetaan. Oikeusapua voi antaa oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja tai muu sopiva juristi.

Oikeusapu voidaan myöntää hakupäivästä lähtien tai jos edellytykset täyttyvät, myös takautuvasti kattamaan jo aiheutuneet kustannukset. Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa asiaa käsiteltäessä.

Oikeusapu myönnetään kuukausittaisten käytettävissä olevien tulojesi ja omaisuutesi perusteella. Tämä lasketaan tulojesi, menojesi ja elatusvelvollisuutesi pohjalta. Puolisosi käytettävissä olevat tulot otetaan yleensä myös huomioon. Oikeusavun saajana maksat tietyn prosenttiosuuden avustajasi taksasta. Tämä osuus on riippuvainen käytettävissäsi olevista kuukausittaisista tuloista.

Jos olet yksin elävä henkilö, jonka kuukausittaiset käytettävissä olevat tulot ovat alle 600 euroa, oikeusapu on sinulle täysin maksutonta. Jos vastaavasti käytettävissä olevat tulosi ylittävät 1300 euroa (yksin elävä), tai 1200 per henkilö (elät parisuhteessa), et voi saada oikeusapua.

5. Tukihenkilö

Tukihenkilö tarjoaa sinulle henkistä tukea esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Tukihenkilösi saa esimerkiksi olla läsnä sinua kuulusteltaessa, jollei tutkinnanjohtaja kiellä tätä tutkintaan liittyvistä tärkeistä syistä. Jos lakiin kirjatut ehdot täyttyvät, sinulle voidaan määrätä tukihenkilön tuloistasi riippumatta. Tukihenkilön palkkio maksetaan valtion varoista.

6. Lähestymiskielto

Jos joku uhkailee tai häiritsee sinua, voit hakea hänelle lähestymiskieltoa. Lähestymiskiellon tarkoituksena on suojata henkeäsi, terveyttäsi, vapauttasi tai rauhaasi siten, että sinua uhkailevaa henkilöä kielletään ottamasta sinuun yhteyttä. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa. Hakemuksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti poliisille tai kärjäoikeudelle. Kiellosta päättää kärjäoikeus. Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies (päälystön kuuluva poliisimies tai syyttäjä) tai kärjäoikeus.

Jos olet tilanteessa, jossa sinua uhkaillaan ja koet, että lähestymiskielto voisi olla avuksi, saat apua ja neuvoja poliisilta, sosiaaliviranomaisilta, syyttäjältä ja vapaaehtoisjärjestöiltä.

7. Sovittelu

Rikosten sovittelu tarjoaa sinulle ja rikoksenteikijälle mahdollisuuden keskustella tapahtuneesta rikoksesta, rikoksenteikijän motiiveista sekä henkisestä ja aineellisesta vahingosta, joita rikos on sinulle aiheuttanut. Sovittelussa sinua ja rikoksenteikijää autetaan löytämään yhteinen sopimus siitä, miten mahdolliset vahingot korvataan.

Sovittelu on mahdollinen vain vapaaehtoisten osapuolten välillä ja se perustuu heidän suostumukseensa. Ennen sovittelua osapuolille on selitettävä heidän oikeutensa ja asemansa sovitteluprosessissa sekä sovittelun merkitys rikosoikeusprosessissa. Molemmilla osapuolilla on oikeus peruuttaa suostumuksensa sovitteluun missä tahansa sovittelun vaiheessa, jolloin rikosasian käsittely siirtyy oikeusviranomaisille.

Vapaaehtoiset, tehtäväänsä koulutetut sovittelijat toteuttavat sovittelun luottamuksellisesti ja puolueettomasti.

Jos osapuolet pääsevät sopimukseen, sovittelija laatii tästä asiakirjan. Sovittelussa saavutettu sovinto voi johtaa syyttämättä jättämiseen, tuomitsematta jättämiseen tai lievempään rangaistukseen. Sovittelu on mahdollista, vaikka asia käsiteltäisiin myös oikeusprosessissa.

Niissä lievissä rikoksissa, jotka ovat ns. asianomistajarikoksia eli rikoksia, joissa syytetty ei voi nostaa vasten tahtoasi, sovittelussa saavutettu sopimus johtaa yleensä rikosprosessin keskeytymiseen. Jos et enää vaadi rikoksenteikijälle rangaistusta, syytetty ei voida nostaa. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa tekijöitä tai uhreja on useita tai joissa yleinen etu vaatii syytteen nostamista.

Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa sopimus otetaan huomioon syyteharkinnassa. Syyttäjällä on aina oikeus päättää, nostaako hän syytteen vai ei. Jos syyttäjä nostaa syytteen, sovittelun tulos voidaan ottaa huomioon rangaistusta määrättäessä.

Pahoinpitelyt, varkaudet ja vahingonteot soveltuvat hyvin sovittelumenettelyyn, mutta sovittelussa voidaan käsitellä myös muita rikoksia, jos niiden arvioidaan soveltuvan soviteltaviksi. .

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

3 - Oikeuteni (ensimmäisen) oikeudenkäynnin jälkeen

[Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?](#)

[Onko jatkovalitus mahdollinen?](#)

[Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?](#)

[Lisätietoja](#)

Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?

Voit valittaa kärjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen. Voit kuitenkin tarvita jatkokäsittelyluvan, jotta hovioikeus ottaisi asian täysimittaiseen käsittelyyn. Kun kärjäoikeus antaa tuomionsa, se ilmoittaa sinulle ja muille osapuolille (syyttäjälle ja rikoksenteikijälle) miten kunkin tulee toimia, jos haluaa tehdä valituksen.

Voit valittaa, jos tuomio on sinulle vahingollinen riippumatta siitä oletko antanut asiassa lausuntoa. Jos haluat valittaa, sinun on tehtävä kärjäoikeudelle ilmoitus seitsemän päivän kuluessa tuomion antamisesta. Ilmoitus voidaan tehdä suullisesti tai kirjallisesti joko tuomioistuimelle tai tuomioistuimen kirjaamoon. Muuten voit menettää oikeutesi valittaa. Jos ilmoitustasi ei oteta vastaan (koska sitä ei ole esimerkiksi tehty vaaditulla tavalla), voi valittaa tästä päätöksestä hovioikeuteen jättämällä kärjäoikeuden

kirjaamoon valituksen 30 päivässä kärjäoikeuden päätöksestä. Jos ilmoituksesi hyväksytään, sinulle annetaan valitusosoitus. Valitusosoituksesta ilmenee mikä hovioikeus käsittelee asian ja missä ajassa valitus on tehtävä. Valitusosoituksessa selvitetään valitusta koskevat säännökset ja [valituskirjelmään](#) (1) sisällytettävät tiedot ja liitteet.

Valituskirjelmä on jätettävä kärjäoikeuden kirjaamoon kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin kärjäoikeuden tuomio annettiin, viimeistään virka-ajan päättymiseen mennessä. Myöhästynyt valitus jätetään tutkimatta, eikä sen sisältöä arvioida. Voit vetää valituksesi takaisin kirjallisella ilmoituksella, joka osoitetaan hovioikeudelle, hovioikeuden kirjaamolle tai kärjäoikeuden kirjaamolle. Sinun on oltava läsnä hovioikeuden käsittelyssä, jos tämä on tarpeen asian selvittämiseksi.

Jos kukaan osapuolista ei valita päätöksestä, siitä tulee lopullinen ja lainvoimainen valitusajan päätyttyä. Tämän jälkeen tuomiosta ei voi enää valittaa.

Onko jatkovalitus mahdollinen?

Hovioikeuden ratkaisuun liitetään ohjeet siitä, miten tuomiosta voi valittaa edelleen korkeimpaan oikeuteen. Korkeimpaan oikeuteen tarvitaan valituslupa. Korkein oikeus voi myöntää sen, jos:

- lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman oikeuden ratkaistavaksi;
- asiassa on tapahtunut sellainen oikeudenkäynti- tai muu virhe, jonka perusteella ratkaisu olisi lain mukaan purettava tai poistettava tai
- valituslupan myöntämiselle on muu painava syy. Hovioikeuden ratkaisuun voidaan hakea muutosta myös osittain.

Valituslupaa voi hakea 60 päivän aikana siitä päivästä, jolloin hovioikeuden tuomio annettiin. Korkeimmalle oikeudelle osoitettu valituskirjelmä ja valituslupapyyntö pitää jättää tässä määräajassa hovioikeudelle. Valituskirjelmään tulee liittää kaikki ne asiakirjat, joihin aiot vedota.

Sinun on oltava läsnä henkilökohtaisesti korkeimman oikeuden istunnossa, jos tämä katsotaan tarpeelliseksi jutun ratkaisemisen kannalta.

Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?

Jos on perusteltua syytä uskoa, että rangaistukseen tuomittu rikoksenteekijä on vapautumisensa jälkeen sinulle vaaraksi, saat tiedon hänen vapautumisestaan. Sinulle voidaan ilmoittaa myös siitä, kun [lähestymiskieltoon](#) (2) tuomittu henkilö vapautuu vankilasta. Sinulla ei sen sijaan ole oikeutta puuttua päätöksentekoon koskien rikoksenteekijän vapauttamista ehdonalaiseen vankeuteen.

Kaikki tarvittava tieto toimitetaan sinulle maksutta, kielellä jota ymmärrät.

Lisätietoja:

- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeudenkäymiskaari 4/1734 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)

1. Valituskirjelmä

Valituskirjelmä osoitetaan hovioikeudelle ja siihen tulee sisältyä seuraavat tiedot:

mistä kärjäoikeuden tuomiosta on kyse;

miltä osin tuomioon haetaan muutosta;

mitä muutoksia kärjäoikeuden tuomioon vaaditaan;

perusteet, joilla muutosta vaaditaan ja miltä osin kärjäoikeuden ratkaisun perustelut valittajan mielestä ovat virheelliset;

perusteet jatkokäsittelylupan myöntämiselle asiassa, jossa jatkokäsittelylupa tarvitaan

todisteet, joihin valittaja haluaa vedota ja mitä todisteilla halutaan osoittaa;

mahdollinen vaatimus suullisen pääkäsittelyn järjestämisestä hovioikeudessa ja näkemys siitä keitä pääkäsittelyssä tulisi kuulla;

osapuolten ja heidän laillisten edustajiensa, asiamiestensä tai avustajiensa nimet ja yhteystiedot;

postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kehotukset, kutsut ja ilmoitukset voidaan sinulle lähettää

(prosessiosoite)

Sinun tai valituskirjelmän laatijan on allekirjoitettava valituskirjelmä.

2. Lähestymiskielto

Jos joku uhkailee tai häiritsee sinua, voit hakea hänelle lähestymiskieltoa. Lähestymiskiellon tarkoituksena on suojata henkeäsi, terveyttäsi, vapauttasi tai rauhaasi siten, että sinua uhkailevaa henkilöä kielletään ottamasta sinuun yhteyttä. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa.

Hakemuksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti poliisille tai kärjäoikeudelle. Kiellosta päättää kärjäoikeus. Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies (päälystään kuuluva poliisimies tai syyttäjä) tai kärjäoikeus.

Jos olet tilanteessa, jossa sinua uhkaillaan ja koet, että lähestymiskielto voisi olla avuksi, saat apua ja neuvoja poliisilta, sosiaaliviranomaisilta, syyttäjältä ja vapaaehtoisjärjestöiltä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018